

Tomislav Raum

Ne vraćaj se na spavanje

E-Book

2005 - 2008

Podstava tame.....	3
Spušta se.....	14
Ukrižale se.....	25
Ne vraćaj se na spavanje.....	36

Podstava tame

I.

Otkinulo se od vječnosti
iz prozorskih šupljina izraslo
u čičkovo žbunje
u glinenu tugu za zavičajem.

Po poljima šutnje
iz dvije rane
jedna krv iskapava
kaplje po lišću
po mravima
na krastavo tlo.

II.

Ne vjeruje u nebo
ne plovi morima
ne plače nad ostarjelim krajolikom
ne recitira Vladi trave
ne dodiruje si grudi.

Nemilosrdne bijahu
godine čudotvorstva,
herbarij nesreća
nevrijedan metafore.

III.

Ne rimuju se s plavim očima
rascvjetane mimoze, rečenica se rasteže
kao guma, kao južni oblaci, kao neobične želje,
kao stvarna moć života.

IV.

Umorni čovjek ne viđa anđele,
obezbojen je i potresen i klima glavom
od kartona i vate i stakleno plače.

V.

Vrvi zvijezdama nervni sustav
na molekularan način.
Izdahni dahom životinje, bol nije
apstrakcija, u nedjeljno popodne bezazlena gesta.

Umrežene su točke dodira,
na trenutak vidiš ono što je pjesma,
zgusnuto do uzvika.

VI.

Izopači se podstava tame.

Ne čini to!

Plodnost je zastrašujuće očigledna.

Jedinstveno je i zamjenljivo sve u prirodi

i već je nešto drugo i pipa naslijepo.

VII.

U labirintu je falus
u odori duginih boja.
Njegova sjena na tlu
rana je u stihovima
bijedna.

VIII.

U pozadini migrene
tri izgubljene strane svijeta
splele se u čvor.

Bije iznutra
ispod kože bubnja
sve mudro što rečeno je
o praznini.

IX.

Na žalost mrtva riba
nagrđenih peraja,
iznenađujuće mnogo violina
i nešto što sam iščitao na 173. strani
o žmirkanju svjetala Arkadije.

X.

Moja bezazlenost bijelo je platno pritajene smrti
na radnom stolu tužne opijenosti.
Ne može se izaći na kraj sa svime što je izrečeno.
Bez žaljenja i promuklog stenjanja
nagoviješten je čarobni sjaj
blizanačkih ruža u vlažnoj noći.

Spušta se

I.

Spušta se oblak strepnje
u raspuklinu što diše
u srce bezazlenije od divljači
u glineni trup.

Na istom uzglavlju
nadrasta ono što vidjeh
i što se od mene skrilo,
posječene dane
suprostavljene suštini noći.

II.

Bez glasa bačene su kocke,
razastrijeh postelju najtamnije potrebe.

U gordosti uma
ne naučih zaboravljati
ni slaviti.

U vratima mrtvih
u dvojnem krajoliku
ugroženo srce prstom pokaza
najopasniji dio posjeda:
skriveno vrelo
što ritmički prostore širi.

III.

Čuče mudraci na proplancima
zelenih planina, kao povratnici iz tuđine
govore nerazumljive slogove;
prema citatima gonetaju
uvijek različito značenje
stare stolice za ljuljanje.
Neka teška obamrlost
inficira im rane;
to zamorno njihanje
bez ikakvog prekida
ne može se raskrinkati
dodirom; žari
u vijugama mozga
podcrtani redak
u knjizi.

IV.

Bol je neizbježna, opasnost i sjaj,
pod mojim spuštenim kopcima
toliko je krugova krvi;
zakorijenilo se
između dva gorka trenutka
trnje s bijelim cvjetovima.

Umanjen za ljudsko tijelo
iščekujem do kasno u noć,
pokušavam shvatiti značenje strpljenja.

V.

Snijeg je i dah zastaje.
Neshvaćeno stanje mozga
možda će potonuti
u kraljevske snove.

Bijaše neka građevina, nagovještaj
čvrstoće, a sinteza
sjene, sna i kose.

U slutnji narasloj do pijanstva
precvjetalo smrtonosno, od srčanog tkiva
šutljive ljubavi ispleteno.

VI.

Zgrabilo me
brzinom gladi.
Rukom koja nema
pet prstiju.
Slomilo mi stopala.
Zgnječilo poljubac.
Ispunilo
veliku piramidu
likovima umrlih.

VII.

Uzmeš li ga
u svoje meke ruke
ne odviše blizu
da bi ga mogao gledati
kao u igri
okreće se
oko sebe.

Kada zamahne krilima
otvaraju se prozori
kuće u kojoj sam živio
sudarajući se
s vlastitim tijelom.

VIII.

Licem nadolje ležim
oborenih kapaka.
Jedva vidljiv.
Rasanjen.
Ukočeni letač
u mračnoj spavaonici.
Ispod moje kože
užasne i opake želje.
Mnoge neprirodne šare
izrezbarila je sjeta
zlatnim sječivima.

IX.

Upast će u ogroman pehar
val u smrtnoj trci, dimnozeleni val
što obrušio se s neba.
Stigao je do lubanje
i oklijeva.
Oči se besmisleno žare.
Vlastitim dahom zamagljen
u nutrini mračne sobe
mrlja sam sivoga.

X.

Crnje od krvi
grlo se zgrči.
Noževi ubadaju
sudbinski.
Osvetoljubivo je nebo,
kao kovina se cakli.
Na kuhinjskom stolu
rasprostrti su
predmeti sna,
u knjizi se proučava
strana za stranom.
Pomoću piramide
traži se zvijezda.

Ukrižale se

I.

Sjedili smo, skoro nevidljivi, oči
u oči na jednom smrtnom mjestu.
Trulo nam je zaudaralo iz usta.

Kroz otvoreni prozor protegnuta
ruka navija uru pucketajući noktima.
Ne ide joj baš naročito.

Zatvori vrata! Kiša prelazi
glavnu ulicu. Ništa važno neću ti reći.
Napisat ću to velikim slovima.

II.

Glavobolja je doba dana
prekriveno staklom.
Uhvati me strah
kad god ugledam mjesec
u ludosti svojoj.
Ruke mi otpadnu
kao mrtve ribe na dno rijeke,
a prekinuti san zatvori se u školjku.
Čemu prelistavati brodski dnevnik?
Prije zore ne mogu se vratiti.

III.

Ukrižale se riječi
kako ih volja
u kosti mi se upisale
vezale mi oči za grudi
zagrljaje za neuspjehe
bijes za plač
gorčinu za nemoć.

IV.

U sobi u kojoj spavam do jutra
otvoren je prozor. Lijepo je
što se još ne budim.

U praznim i sivim
prostorijama, tamo gdje vise
slike, pun je mjesec.

Između udisaja
i izdisaja
sve više toga nedostaje.

V.

Izaći će
iz oka oko
potpuni mrak
da ne zaboraviš.

Vrh moje glave
raskida se, grči
mozak teži od zlata
svezan u čvor
prstima i jezikom
iznutra pojeden.

VI.

San bez postelje, predjeli
van sluha, melankolija
iza čeone kosti, ništa
osim tijela u slobodnom stihu.

VII.

Kliktaji mahnitaju
nebom, raznoliki, nesvodljivi.
Nije zapisano koliko ih je
izgorjelo pod lupom
sunca, koliko zasuto
pijeskom, koliko
dobronamjerno istumačeno.

VIII.

Dršće dijete
navrh strašna stepeništa,
razdražuje ga granica obmane.
Pustolovina preobrazbe raste
čitavim tijelom kao mjesec.
Bodeži od okrutnog svjetla
ulašteni kao zrcala
zasjajiše u očima mračne zvijeri.
Krvavi zalogaj dječji je vrisak.

IX.

Tjera na povraćanje i razjeda
pramenje dima, viseći vrtovi
usmrćenih sati spiralno se vrte
u zraku, zamataju u vrtlog.
Blijedi na mramornom stolu
u skvrčenom položaju smrtne dosade
hladno središte stvari.

X.

Na unutarnjoj strani mojih dlanova
smrtno je mjesto, dvostruka scena: dobri oblaci
i srce moje što se divlje trza.

Ponekad je dobro biti budan i umoran
i znati odakle pada kiša i tko plače
ispod paprati i krv stjerati u cvijeće
u ruže, učiniti ih slanima.

Sjena koju bacam poslužiti će kao mamac.
Dublje ću se sagnuti prema ribnjaku.
Nepodnošljivo je hladno na rubovima riječi.

Ne vraćaj se na spavanje

I.

Kroz moju providnu ruku
gleda me
širom otvorenih očiju.

Ako ne ovdje,
a gdje bih mogao
ne biti?

Uz obalu rijeke
laka studen
podrhtava.

Zavrtjelo se
u zatvorenost očiju
u nesvijest tijela
u prašinu svih vjetrova.
Jedna božanska crta:
Iz jedne točke
u toliko raznih pravaca.

II.

Ogoljen je i tijelo je
i preplivava rijeku:
nasuprot su polja,
tamo gubi mjesto
na koje nije pristao.

III.

Olako izmiješana
nehotična viđenja.
Stvari za koje kažu da su lijepe.
Mrvice potresaju zrak.

IV.

Dubok je!

Ako je bunar dubok,
možeš vidjeti zvijezdu u
njemu čak i po danu.

Ona sjaji, ona svijetli,
vrijeme je noći i kada je dan.

Dan je za tebe i mene,
ali je noć za zvijezdu.

Ne vraćaj se na spavanje.

V.

Tiha vatra
dođe do njega!
Što ako izgori?
Što?

Što je s tvojim glasom?

Samo mala bol u grlu.
Pripadajuća jedino tebi.

Nisam razgovarao ni sa kim,
tri dana rijeke pulsirahu u
kristalnim pukotinama,
sferu na dlanu svom, nisam niti htio.

VI.

Miris se vrta širio još godinama.

Rekao je: "Razumjet ćeš kasnije.

Mjesto.

Gdje želje postaju stvarnost.

Ništa. Ili sve."

Poruka čovječanstvu?

Ili dar?

Velik dar?

Stiže vjetar.

Osjećate li? Trava...

VII.

Rekao je:

“Neka se ostvari sve što je planirano.
Neka povjeruju.
I neka se nasmiju svojim strastima.
Jer, to što nazivaju strašću nije emocionalna energija,
već samo trenje između duše i vanjskog svijeta.”

“I najvažnije, neka vjeruju u sebe,
neka se osjećaju bespomoćno, kao djeca, jer
slabost je velika stvar, a snaga je ništa.
Kada se čovjek rodi, on je slab i lomljiv,
a kad umire, jak je i bezosjećajan.
Kada drvo raste, nježno je i savitljivo,
ali kada je suho i tvrdo, umire.”

“Tvrdoća i snaga su suputnici smrti.
Savitljivost i slabost su izraz svježine postojanja.
Jer, nešto što je očvrsnulo, nikada neće pobijediti.
Nitko se nije vratio istim putem”

VIII.

Eno ga!

Binomialni teorem?
Neki psihički bezdan?
Čudo na testu algebre?

- I bijaše veliki potres.
I sunce je pocrnjelo kao ugljen.
I mjesec je postao krvav.
I zvijezde s neba padoše na zemlju,
kao što drvo smokve baca svoje plodove
pod jakim vjetrom.
I nebo se otvorilo kao zastor.
I svaka planina i otok se pomakoše s mjesta.
I svi kraljevi na zemlji, i veliki ljudi
i bogati i siromašni
i jaki i svi slobodni
sakriše se u pećine pod planinama.
I rekoše planinama i stijenama: "Padajte po nama
i sakrijte nas od prisustva Njega koji je na prijestolju
i od bijesa Janjeta
jer, dan Njegovog bijesa je došao,
tko još može stajati?"

- I reče im On:
"Kakve su to riječi
koje razmjenjujete,
i zašto ste tužni?"

IX.

- Eto, ljeto je prošlo, bez epitafa

i dalje je toplo na suncu, ali nije dovoljno.

Sva ta istina je mogla doći
kao plamen s pet prstiju, savijen u mojoj šaci,
ali nije dovoljna.

Ali nije dovoljno.

Bijaše pun tuge,
pun straha, pun srama.

X.

- Mnogo mudrosti, mnogo žalosti
...i onaj tko uvećava znanje uvećava i tugu.
- Postane mi dosadno. To je sve tako dosadno.
- Ne šali se sa mnom.
- Ne šalim se s tobom.
- Zašto?
- Ja imam drugačiji put.

XI.

- I sam znaš. Umoran je
i obeshrabren.

- U zoru, objesit ćemo mu kamen
oko vrata, da bolje pliva.

A on će sjediti u vodi
sve dok ne poplavi.

"Do jeseni", rekao je.

XII.

Upali svjetiljku, tamo gore je gnijezdo.
Kamin i dimnjak će stajati zauvijek.
Ali zašto? Tko zna?
Kamin i dimnjak.
Nikad neće biti spaljeni.

Moja bol u vratu. Pismo od kuće.
Oni bi često šetali po šumi.
On je sa druge obale.
On kaže da je s druge obale.
Bio je ovdje dok si spavao.

Jesam li govorio u snu?
Ne običavam govoriti u snu.
Ali sada ne znam.

On te čeka kod šupljeg drveta,
a ti si ovdje.

Oni su tamo. Oni plivaju.
Plivaju prijeko?

On te i dalje čeka kod šupljeg drveta.
Čeka cijelu noć.

Probudi se!
Čuješ li? Vrijeme je.
Popni se.
Polako... pažljivo.
Vidiš? Ništa strašno.

To je kao prvi snijeg u godini.

XIII.

Pogledaj svoje prste, saberi se.

Ruke su ti nepomične.

Ne možeš micati svoje ruke.

Trudiš se micati svoje ruke, ali one su ukočene.

Vrlo ti je teško napraviti i najneznatniji pokret.

Pogledaj me.

Teret napetosti tvojih ruku i govora odražava te u zrcalu.

XIV.

Pao sam i našao čudne stvari - korijene, grmlje
...ovo lješnjakovo grmlje.

A što je "Tamnica Broj Šest"?
Oh, Čehov je sve to izmislio!

XV.

Svaki trenutak vremena, a ne samo poneki.

Stepenicama silaze, kao vrtoglave prikaze
...na svom putu
...da bi me posjedovali.

XVI.

Gledao je svijet u zrcalu
kao noć što silazi,
bijaše blagoslovljen milošću
kad otvoriše se vrata oltarna,

u tamnom isijavanju,
nalazilo se tvoje nago tijelo,
usnula si brzo
zatvorenim svojim vjeđama
duboko modrim.

XVII.

Zadimljene planine,
i nabujali oceani.
Od kristala.
Stoje između nas, čuvajući nas.

Priviđenja, gradovi, začuđujuće lijepi.
Pod našim nogama.
Ptice pratiše korak naš,
dodoše na naš riječni zaljev,
u našim očima nebo bijaše otvoreno.
Voda, čvrsta, slojevita.
Nosila nas je, ne znam kamo.

Iza nas, tapkajući u mraku,
luđak s britvom u ruci rezao je nebesa kao dinju.

XVIII.

Neki ljudi trebaju raditi,
a drugi trebaju strahovati.

Kišne kapljice padaju u jučerašnjim korekturama po hladnom tlu.
Jedan do krajnosti tmuran i oblačan dan.
Nedovoljno istinit za riječ.

XIX.

Prolaznost - igla u ključnim kostima.
Dani prošlih vremena između žalosti i nade izgorješe kao alkohol.
Otišao je od tamo, ne bacajući sjenu.

XX.

Protegni noge.

Govori talijanski.

Uđi u vodu s upaljenom svijećom.

To je stvarno divna slika.

XXI.

Svi mi želimo nešto.
Recimo, sakupljati pepeo.
Stavljati ga u čašu,
napuniti vinom, i popiti.

XXII.

Neobjašnjivost?

Tek anđeo smrti u prolazu,
bio je spreman dotaknuti me.
Usred uništenog vrta
...bilo je nešto što je, na svoj način, bilo lijepo.

U svemu tome... ja
...ja sam sjedio tamo
i pogledavao kroz prozor.

XXIII.

Bilo je nešto što me pogađalo kao grešno
...nešto ženstveno i slabo.

Karta Europe, iz kasnog 17. stoljeća.

U mrtvačnici autopsija leša.

Svijeće na stolu.

Otvoreno vino.

Tanjuri, svijeće, vino.

Europa slična Marsu.

Više nema nikakve veze s istinom.

Ne! Ali ljudi u njoj žive!

I to ne loše, uopće.

Kako se čini, kazalište je ipak "sve"!

XXIV.

Tako si težak.
Nisi opremljen da pođeš
na izlet kroz Afriku!

Počelo je kišiti,
hladno i ružno sipiti.
Kod osušenog starog bora.

Kao da mi nismo nikad živjeli tamo
...u toj kući pod borovima,
tako blizu moru.
Činili stvari koje ne bismo trebali
...kako bismo spriječili strah od smrti!

XXV.

Dođi ovdje i daj mi ruku.

"Nekada davno, jako davno
stari je svećenik posadio jalovo drvo na planinskom obronku
samo tako.

Tada je rekao svom mladom učeniku
da bi trebao
zalijevati to drvo, svaki dan, dok ne dobije život."

Stavi par kamena ovdje, hoćeš li?

"Kako bilo, vrlo rano, svakog jutra
učenik bi napunio vjedro s vodom i izašao van.
Popeo bi se na planinu i zalio usahlo drvo
i navečer, kad bi pao mrak
vratio bi se u samostan."

Činio je tako tri godine.

I jednog dana, popeo se na planinu i vidio
da je cijelo drvo bilo pokriveno cvjetovima!"

Ali ti si tako potišten!

Ne bi se trebao žalostiti toliko.

Ne bi trebao toliko čeznuti za nečim.

Ne bi trebao tako iščekivati.

Ne bi trebao čekati na nešto.

Ne bi trebao čekati

kao da čekaš na željezničkoj postaji.

I uvijek imati osjećaj kao da je život

koji vodiš tako dalek, da u stvari i nije pravi život

već dugo iščekivanje života,

dugo iščekivanje na nešto stvarno,

na nešto važno!

Kao patuljak.

Grbavac!

Nietzscheov.

Onaj koji je učinio Zarathustru nemoćnim.

XXVI.

Usred velikog otvorenog prostora
mračilo se, nadirao je vjetar.
Kao da korača po vodi.

Prvo je bio jedan otok, onda su se i drugi pojavili
među stvarima koje smo oboje dotaknuli,
koje i dalje pamte naš dah?

Otoci dobivaju oblik na površini.
Pjenušava kora pojavi se na vrhu,
zablista poput stakla, smeđa kao spaljeni
slatki sirup, zgnuse se u grude.

Jedan ogromni moždani sustav kruži okolo.

XXVII.

Stvarna činjenica?
Neki realni fenomen.
Priviđenje.

Kod mostića
kao da se nameće
dolje, kod mostića, jedna slijepa ulica, možda.
Mi - ili radije ti
spustit ćemo se dolje.
Što je tamo dolje, stoji
u garaži i gleda me?

XXVIII.

Mogao bi se otkriti put
da se prekine ovaj zastoј.
Sekundu.
Ovdje je noć
blagoslovljeno vrijeme.
Trake papira.
Sobodno šuštanje u mraku.
"Razlozi srca?".
Prijepis mojih misli?

XXIX.

Što si vidio?
Ljudsko biće?
Nije li stvarno?
Može biti taknuto i osjećati,
biti ranjeno, povrijeđeno?
Zamisli da si vidio nešto drugo,
nešto nepoznato iskustvu,
izvan nutrine tvoje duše,
kao nešto tajnovito u svojoj sobi.

XXX.

Besmrtnost! Faustov problem.
Bol? Naravno!
Kad se pretvoriš
u nemoćnog bogalja,
možeš ih zvati. Ispraznit
će tvoju noćnu posudu.

XXXI.

Ne znam što se dogodilo
sa mnom.
Potpuno sam zaboravio
tvoje lice.
Jedna eksplozija svjetlosti,
i dah vjetra.